

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Γραφείου Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων Πρεσβείας Μόσχας

4 - 15 Δεκεμβρίου 2017

Επιμέλεια: Αθανάσιος Καραπέτσας, Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄
Χριστίνα Στεφανίδου, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Αδαμάντιος Καρυτιανός, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

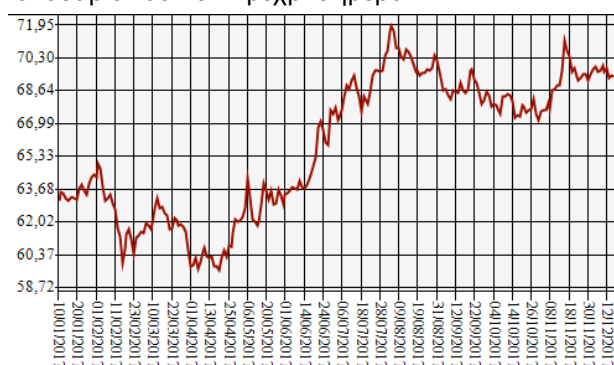
4 Leontievsky Pereulok, 125009, Μόσχα, Ρωσική Ομοσπονδία
Τηλ.: +7 495 539 2970, Fax: +7 495 539 2974, E-mail: ecocom-moscow@mfa.gr

Βασικά οικονομικά μεγέθη

Τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία € / ₺

1 Ευρώ = 69,4 Ρούβλια (15.12.2017)

Εξέλιξη της ισοτιμίας Ευρώ/Ρουβλίου από τον Ιανουάριο του 2017 μέχρι σήμερα:

Προϋπολογισμός

Ο Πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Vladimir Putin, κύρωσε (7/12) τον ψηφισθέντα ομοσπονδιακό Προϋπολογισμό για τα έτη 2018, 2019 και 2020. Το έλλειμμα θα είναι 1,3 τρις. Ρούβλια (€ 18,6 δισ., ήτοι 1,3% του ΑΕΠ) το 2018, 819 δισ. Ρούβλια (€ 11,8 δισ.) το 2019 και 870 δισ. Ρούβλια (€ 12,6 δισ.) το 2020. Ο Προϋπολογισμός ψηφίστηκε στις 24/11 από την Κρατική Δούμα (Κάτω Βουλή) και στις 29/11 από το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας (Άνω Βουλή). [Interfax]

Οικονομική πολιτική κατά την προεκλογική περίοδο

Δημοσιεύματα του ρωσικού Τύπου (12/12) εστιάζουν στην προσπάθεια της Κυβέρνησης να δημιουργήσει ή να διατηρήσει «ευνοϊκή κοινωνική ατμόσφαιρα» εν όψει των προεδρικών εκλογών του Μαρτίου του 2018. Μέσα από αυτό το πρίσμα κρίνεται σκόπιμο να ειδωθούν οι εξαγγελίες για αυξήσεις της τάξης του 4% στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων, αύξηση των δαπανών για τη δωρεάν παροχή ιατρικών υπηρεσιών κατά 15%, αναβολή της φορολογικής μεταρρύθμισης (που θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση τιμών) και

αναβολή της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος. Πέραν αυτών, στη διάρκεια τηλεοπτικής συνέντευξης του (14/12), ο Πρόεδρος Πούτιν ανέφερε ότι χρέη πολιτών, τα οποία έχουν συσσωρευτεί λόγω ατελειών και στρεβλώσεων του φορολογικού συστήματος (π.χ. πρόστιμα) και όχι με ευθύνη των φορολογουμένων, κρίνεται σκόπιμο να διαγραφούν. Η μνεία αφορά περίπου 50 εκ. φορολογουμένους και συνολικά χρέη της τάξης των 50 δισ. Ρουβλίων, μεταξύ αυτών και χρέη ιδιοκτητών ατομικών επιχειρήσεων. Πρόκειται για τη δεύτερη φορά, μετά το 2011, που ο Β. Πούτιν αναλαμβάνει πρωτοβουλία διαγραφής χρεών προεκλογικά. Το 2011, όταν ο ίδιος βρισκόταν στη θέση του Πρωθυπουργού (και επρόκειτο να κατέλθει ως υποψήφιος στις προεδρικές εκλογές του 2012), ωφελήθηκε από ανάλογη παρέμβαση το 31% του εκλογικού σώματος, όχι όμως επιχειρηματίες. Αυτή τη φορά υπολογίζεται ότι θα ωφεληθεί περίπου το 45% των εκλογέων. [RG, NG, Vedomosti, RBK, BFM]

Εξωτερικός Τομέας

Σιδηροδρομική παράκαμψη Ουκρανίας

Οι Ρωσικοί Σιδηρόδρομοι άλλαξαν την πορεία που ακολουθούν όλα τα τρένα της εταιρείας που ταξιδεύουν νότια, κατευθύνοντάς τα στη γραμμή Zhuravka - Millerono, μέσω της οποίας παρακάμπτεται η ουκρανική περιφέρεια Λουχάνσκ. Η αλλαγή, που ισχύει από τις 11/12 κατόπιν σχετικής απόφασης της 15/11, αφορά 62 επιβατικές και 30 εμπορευματικές αμαξοστοιχίες. Η γραμμή Zhuravka - Millerono, μήκους 137 χιλιομέτρων, διασχίζει τις περιφέρειες Βορόνεζ και Ροστόφ και αποτελεί τμήμα μεγαλύτερης γραμμής που συνδέει την κεντρική Ρωσία με τις ακτές του Ευεΐνου Πόντου. Η κατασκευή της υπολογίζεται ότι κόστισε 55 δισ. Ρούβλια. Η μέγιστη ταχύτητα των αμαξοστοιχιών που κινούνται στη γραμμή είναι 140 χλμ./ώρα στην περίπτωση των επιβατικών τρένων (με προοπτική αύξησης στα 160 χλμ./ώρα) και 90 χλμ./ώρα στην περίπτωση των τρένων μεταφοράς εμπορευμάτων. Σύμφωνα με σχετικά δημοσιεύματα του ρωσικού Τύπου (12-13/12), και η ουκρανική πλευρά ξεετάζει το

ενδεχόμενο διακοπής της σιδηροδρομικής σύνδεσής της με τη Ρωσία, προτιθέμενη να πληροφορήσει το κοινό για την τελική απόφαση της εντός του επόμενου έτους. Ο Ουκρανός Υπουργός Υποδομών, Volodymyr Omelyan, δήλωσε ότι, ούτως ή άλλως, λίγα δρομολόγια συνεχίζουν να εκτελούνται προς Μόσχα. Αν ληφθεί υπ' όψιν ότι συζητείται το ενδεχόμενο να σταματήσουν και τα δρομολόγια των λεωφορείων, καθώς και ότι δεν εκτελούνται πλέον πτήσεις μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας, αντιλαμβάνεται κανείς ότι είναι πιθανό να υπάρξει πλήρης «αποκλεισμός» της μιας χώρας από την άλλη στον τομέα των μεταφορών. [TASS, Vedomosti, NG]

Σινορωσική τεχνολογική συνεργασία

Στο Τεχνολογικό Πάρκο Skolkovo, κοντά στη Μόσχα, πρόκειται να δημιουργηθεί σινορωσικό κέντρο ανεπτυγμένων τεχνολογιών, με σκοπό την υλοποίηση καινοτόμων projects. Στις 8/12, στη Ρωσική Πρεσβεία στο Πεκίνο, εκπρόσωποι του ρωσικού Skolkovo Foundation (<http://sk.ru/foundation>) και της κινεζικής Tus-Holdings (<http://en.tusholdings.com>) υπέγραψαν σχετικό διμερές μνημόνιο συνεργασίας. Βάσει της συμφωνίας, η ρωσική πλευρά θα παρέχει σε κινεζικές επιχειρήσεις του κλάδου υψηλής τεχνολογίας υποδομές και κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της συνεργασίας τους με ρωσικούς επιστημονικούς και ερευνητικούς φορείς. [TASS]

Ρωσοϊαπωνική επενδυτική συνεργασία

Το Ρωσοϊαπωνικό Επενδυτικό Ταμείο (RJIF <http://rjif.org>), που δημιουργήθηκε από το Ρωσικό Ταμείο Άμεσων Επενδύσεων (RDIF) και την Ιαπωνική Τράπεζα Διεθνούς Συνεργασίας (JBIC), ανακοίνωσε τις πρώτες επενδυτικές συμφωνίες του. Πρόκειται για εγχειρήματα στους τομείς των ενεργειακών υποδομών και της βιομηχανικής παραγωγής, με συνολική αξία άνω των 10 δισ. Ρουβλίων (€ 143 εκ.). Συγκεκριμένα, το RJIF έχει επενδύσει στη ρωσική εταιρεία διαχείρισης αγωγών μεταφοράς πετρελαίου Transneft (www.en.transneft.ru) και στον όμιλο παραγωγής ενέργειας και αλουμινίου EN+ (www.enplus.ru). Επιπλέον, το RJIF βρίσκεται κοντά σε συμφωνία για την επένδυση σε μεγάλη ρωσική φαρμακευτική εταιρεία. [TASS]

Αποκατάσταση αερ. σύνδεσης Μόσχας-Καΐρου

Ο Ρώσος Υπουργός Μεταφορών, Maxim Sokolov, δήλωσε (12/12) σε εκπροσώπους του Τύπου ότι η αεροπορική σύνδεση Μόσχας-Καΐρου μπορεί να αποκατασταθεί (έστω με περιορισμένο αριθμό δρομολογίων) από τον Φεβρουάριο του 2018, καθώς οι ρωσικές αρχές είναι έτοιμες να υπογράψουν σχετικό πρωτόκολλο, πιθανότατα εντός του Δεκεμβρίου τ.έ.. Των δηλώσεων Sokolov

είχε προηγηθεί σχετική τοποθέτηση του Προέδρου Πούτιν, κατά την επίσκεψή του στο Κάιρο στις 11/12. Η Ρωσία διέκοψε όλες τις πτήσεις από τη χώρα στην Αίγυπτο το 2015, μετά από την έκρηξη και τη συντριβή αεροσκάφους Airbus A321-231 (πτήση 9268, Sharm El Sheikh – Αγία Πετρούπολη) της ρωσικής αεροπορικής εταιρείας Kogalymavia πάνω από τη Χερσόνησο του Σινά στις 31.10.2015. Στο δυστύχημα, που αποδόθηκε σε τρομοκρατική ενέργεια, έχασαν τη ζωή τους 224 άνθρωποι. 219 από αυτούς ήταν τουρίστες και μέλη του πληρώματος με ρωσική ιθαγένεια. Η αποκατάσταση των διακοπείσων αεροπορικών συνδέσεων αποτελεί αντικείμενο διμερούς διαπραγμάτευσης από τα τέλη του 2015, καθώς η ρωσική πλευρά θέτει ως προϋπόθεση τη βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας στα αεροδρόμια της Αιγύπτου. [TASS]

Υποκατάσταση εισαγωγών

Σε συνέντευξη του στη Rossiyskaya Gazetta (<https://rg.ru>), ο Ρώσος Υφυπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου, Vasyli Osmakov, δήλωσε ότι οι δυτικές κυρώσεις σε βάρος της χώρας του είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση της εξάρτησής της από τα ξένα αγαθά και τις ξένες τεχνολογίες. Κατά τον ίδιο αξιωματούχο, το μερίδιο των ρωσικών προϊόντων στις διάφορες αγορές προϊόντων αυξήθηκε στο 31,7% στην περίπτωση των φαρμακευτικών, στο 56% στην περίπτωση του αγροτικού μηχανολογικού εξοπλισμού και στο 86% στην περίπτωση των αυτοκινήτων.

Ειδήσεις εσωτερικής αγοράς

Σήμανση φαρμακευτικών

Το ρωσικό Υπουργείο Βιομηχανίας & Εμπορίου θα διαθέσει 1,5 δισ. Ρούβλια για την υποστήριξη projects σήμανσης φαρμακευτικών προϊόντων, καθώς, όπως προβλέπει σχετικός ομοσπονδιακός νόμος, κάθε συσκευασία θα πρέπει να φέρει κατάλληλη ετικέτα (special Data Matrix mark) μέχρι το τέλος του 2018. Σύμφωνα με την αρμόδια εποπτική αρχή (Roszdravnadzor: www.roszdravnadzor.ru), κάθε φάρμακο που έχει τεθεί ή τίθεται σε κυκλοφορία θα φέρει μοναδικό αριθμό ταυτοποίησης που θα έχει τη μορφή διψήφιατου γραμμωτού κώδικα, τα στοιχεία του οποίου θα μπορεί να ελέγξει κάθε καταναλωτής μέσω του smartphone του. Μέσω του Ρωσικού Ιδρύματος Τεχνολογικής Ανάπτυξης πρόκειται να διατεθούν στις επιχειρήσεις του κλάδου χρηματοδοτήσεις για τη δημιουργία των υποδομών που απαιτούνται για την προσαρμογή στο νέο σύστημα. Πάντως, σύμφωνα με κλαδική πληροφόρηση, οι ρωσικές αρχές φαίνονται διατεθειμένες να δώσουν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περισσότερο χρόνο. Είναι πιθανό να δοθεί προτεραιότητα στη σήμανση φαρμάκων

μεγάλης αξίας, που εντάσσονται σε πρόγραμμα συνταγογράφησης και κάλυψης του κόστους αγοράς από τα ασφαλιστικά ταμεία, και τα υπόλοιπα φάρμακα να ακολουθήσουν. Εκπρόσωποι μεγάλων ξένων φαρμακευτικών έχουν ζητήσει από την κυβέρνηση να μεταθέσει την εφαρμογή του νέου συστήματος σήμανσης κατά μια διετία. [Vedomosti]

Τραπεζικός κλάδος

Σύμφωνα με μελέτη της Standard & Poor's ("Sanctions lead to higher concentration of risks for Russian companies and banks"), η συγκέντρωση πιστωτικών κινδύνων στο ρωσικό τραπεζικό σύστημα έχει αυξηθεί στο διάστημα 2014-2017, υπό το φως της επιβολής δυτικών κυρώσεων σε βάρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ο λόγος των συνολικών δανείων στους 20 μεγαλύτερους δανειολήπτες προς τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκε στο 226% το 2017, από 170% το 2014. Το συνολικό χρέος ορισμένων Ρώσων δανειοληπτών ξεπερνά τη δυνατότητα των ρωσικών τραπεζών να το αναχρηματοδοτήσουν. Η χορήγηση νέων δανείων σε τέτοιους δανειολήπτες συμβάλλει στην περαιτέρω αύξηση των κινδύνων. Ειδικοί παρατηρούν ότι οι περιορισμοί στην πρόσβαση ρωσικών επιχειρήσεων σε εξωτερική χρηματοδότηση ήταν αυτοί που δημιούργησαν το μεγαλύτερο μέρος του προβλήματος τη διετία 2014-2015. Οι μεγάλες επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν σταδιακά στα νέα δεδομένα. Αυτή η «προσαρμογή» περιλαμβάνει την τοποθέτηση χρημάτων σε ρωσικές τράπεζες και την άντληση δανείων από αυτές, κάτι που αυξάνει την αλληλεξάρτησή τους. Το 2013, το 75% του χρέους της Rosneft ήταν τοποθετημένο στο εξωτερικό. Στα μέσα του 2017, οι κύριες πηγές χρηματοδότησης της εταιρείας ήταν ρωσικές. Η κατάσταση είναι διαφορετική στην περίπτωση της Gazprom, στην οποία δεν επιβλήθηκαν οι ίδιες κυρώσεις (εξαιρουμένων της Gazprom Neft και συγκεκριμένων projects του ομίλου). Έτσι, μεγάλο μέρος του χρέους της εταιρείας παραμένει τοποθετημένο στο εξωτερικό. Όσον αφορά τις καταθέσεις, η Transneft διατηρεί το 64% των καταθέσεων της σε κρατικές τράπεζες και ισχυρίζεται ότι δεν διατηρεί καταθέσεις σε ξένες τράπεζες. Η σχέση υψηλής εξάρτησης μεταξύ ρωσικών τραπεζών και συγκεκριμένων μεγάλων πελατών σημαίνει ότι ενδεχόμενα οικονομικά προβλήματα των δευτέρων θα μπορούσαν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία των πρώτων και κατ' επέκταση στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Εν τω μεταξύ, στις 15/12 η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας έθεσε υπό τον προσωρινό έλεγχο της τη 10^η μεγαλύτερη ιδιωτική τράπεζα της χώρας, Promsvyazbank (www.psbank.ru), στο πλαίσιο προγράμματος διάσωσης («υποστήριξης της ρευστότητας») της τελευταίας. [RBK, Vedomosti, Reuters]

Ενυπόθηκα δάνεια

Ο ρωσικός οργανισμός *Agency for Housing Mortgage Lending* (<https://dom.pfb/en>) προβλέπει ότι τα χρέη πολιτών που αντιστοιχούν σε ενυπόθηκα δάνεια θα διπλασιαστούν εντός της επόμενης τριετίας, φτάνοντας τα 10 τρισ. Ρούβλια (€ 143 δισ.), συνεπεία των μειούμενων επιτοκίων δανεισμού και της επιθυμίας πολλών να αποκτήσουν στέγη. Ορισμένοι αναλυτές θεωρούν ότι υφίσταται κίνδυνος διαμόρφωσης περιβάλλοντος «φούσκας» στην αγορά ενυπόθηκων δανείων, ενώ άλλοι, μεταξύ των οποίων η Κεντρική Τράπεζα και η S&P, διαφωνούν. Το ποσοστό των αγορών που γίνονται με ενυπόθηκα δάνεια επί του συνόλου των αγορών κατοικιών είναι περίπου 50%, έναντι 80-90% στις ανεπτυγμένες χώρες. Ο ρυθμός αύξησης των τιμών στην αγορά ακινήτων συγκρατείται εν μέρει από την πλεονάζουσα προσφορά, που είναι της τάξης των 1,5 εκ. τετραγωνικών μέτρων. [Vedomosti].

Νέα κίνητρα επαναπατρισμού κεφαλαίων;

Δημοσιεύματα φέρουν τη ρωσική κυβέρνηση να προετοιμάζεται για την επιβολή νέων αμερικανικών κυρώσεων σε βάρος της χώρας. Ο Αναπληρωτής Πρωθυπουργός Arkady Dvorkovich επιβεβαίωσε ότι συζητείται η χρήση ειδικών χρηματοοικονομικών εργαλείων για τον επαναπατρισμό κεφαλαίων προσώπων που πλήττονται από τις κυρώσεις. Μεταξύ άλλων, εξετάζεται το ενδεχόμενο έκδοσης κρατικών ομολόγων με υψηλές αποδόσεις, τα οποία θα παρόνχουν το πλεονέκτημα της διατήρησης της ανωνυμίας του αγοραστή. Στο παρελθόν, η κρατική αναπτυξιακή τράπεζα VEB είχε εκδώσει παρόμοια ομόλογα, που έγιναν ευρέως γνωστά με το παρωνύμιο ("VEBovki"). Αυτή και άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες (με στόχο τη λεγόμενη "de-offshorization"), που αναλήφθηκαν μετά το 2014, δεν έφεραν αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Μολονότι είναι δύσκολο να υπολογιστεί με ακρίβεια ο πλούτος των Ρώσων «ολιγαρχών» που έχει τοποθετηθεί εκτός συνόρων (πρωτίστως σε «φορολογικούς παραδείσους»), εκτιμάται ότι αυτός ήταν της τάξης των \$ 200 δισ. το 2014. Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι πλούσιοι Ρώσοι διατηρούν τα χρήματά τους στο εξωτερικό, παρά τα σχετικά υψηλά επιτόκια που ισχύουν για τις καταθέσεις σε Ρούβλια (7-8%) στο εσωτερικό, είναι ο φόβος ξαφνικής κατάρρευσης του Ρουβλίου, η υποχρέωση υποβολής αναλυτικών πληροφοριών για την προέλευση των χρημάτων (εάν επιλέξουν ρωσικές τράπεζες για τις καταθέσεις τους) και η επιθυμία να αποφύγουν ελέγχους των ρωσικών φορολογικών αρχών. Πάντως, πηγές της εδώ αγοράς εκτιμούν ότι το τελευταίο διάστημα παρατηρούνται ροές κεφαλαίων που επιστρέφουν στη Ρωσία. [Kommersant, Vedomosti, NG]

Υπόθεση τουρμπινών Siemens

Το Διαιτητικό Δικαστήριο της Μόσχας απέρριψε (14/12) αίτημα της Siemens να θεωρηθεί άκυρη η πώληση τουρμπινών της στη ρωσική Technopromexport. Η Siemens έχει ζητήσει, επίσης, να επιστραφούν στην Siemens Gas Turbines Technologies οι τουρμπίνες που πωλήθηκαν στη ρωσική Technopromexport και στη συνέχεια παραδόθηκαν στην Κριμαία, κατά παράβαση των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί από τη Δύση. Η Siemens θεωρεί τη συναλλαγή άκυρη, δηλώνοντας ότι εξαπατήθηκε, αφού οι αγοραστές ισχυρίζονταν ότι τα αγαθά προορίζονταν για τη Χερσόνησο του Ταμάν και όχι για την Κριμαία. Η Technopromexport χαρακτηρίζει τις απαιτήσεις της γερμανικής εταιρείας παράνομες και απαράδεκτες, επισημαίνοντας ότι δεν είχε καμία υποχρέωση συμμόρφωσης με τις κυρώσεις της ΕΕ. Η Technopromexport κατασκευάζει δύο εργοστάσια παραγωγής θερμικής ενέργειας σε Σεβαστούπολη και Συμφερόπολη, στα οποία λέγεται ότι θα χρησιμοποιηθούν τουλάχιστον δύο από τις τέσσερις τουρμπίνες που αγοράστηκαν. [TASS, Reuters]

Δημόσιες προμήθειες

Υπολογίζεται ότι τα τελευταία τρία χρόνια οι ρωσικές αρχές «έχασαν» περισσότερα από 557 δισ. Ρούβλια λόγω του ασθενούς ανταγωνισμού στον τομέα των δημοσίων προμηθειών. Ο ίδιος ο Αναπληρωτής Πρωθυπουργός, Igor Shuvalov, αναγνώρισε τη συγκεκριμένη αδυναμία στο πλαίσιο ομιλίας του σε σχετική εκδήλωση, ενώ οι μισές παραβάσεις που εξετάστηκαν από το ρωσικό ελεγκτικό συνέδριο το 2016 αφορούσαν τον τομέα των δημοσίων προμηθειών. [Vedomosti]

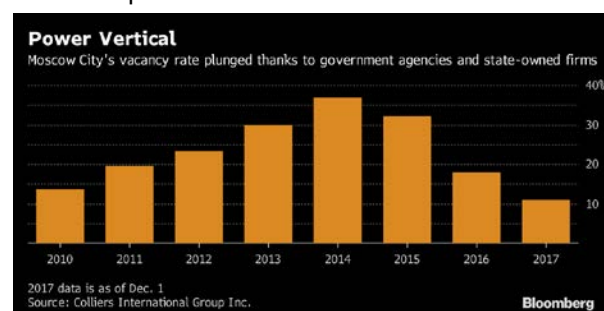
Επιβατική κίνηση ρωσικών αεροπ. εταιρειών

Σύμφωνα με στοιχεία του Ομοσπονδιακού Οργανισμού Αεροπορικών Μεταφορών, οι ρωσικές αεροπορικές εταιρείες μετέφεραν 97,5 εκ. επιβάτες στο διάστημα Ιανουαρίου-Νοεμβρίου τ.έ. (+19,1%) και είναι πιθανό να φτάσουν τα 105 εκατομμύρια έως το τέλος του 2017. Μόνο τον Νοέμβριο, η Aeroflot μετέφερε 2,5 εκ. επιβάτες, ακολουθούμενη από τις Rossiya (639.400), S7 (761.300), Ural Airlines (573.500) και UTair (583.400). [TASS]

Κτήρια Moscow City

Σε δημοσίευμα του ιστοτόπου The Moscow Times (12/12) αναφέρεται ότι οι εντυπωσιακοί ουρανοξύστες της Moscow City (https://en.wikipedia.org/wiki/Moscow_International_Business_Center), η ανέγερση της οποίας συνεχίζεται εδώ και δύο δεκαετίες, φαίνεται να καταλαμβάνονται σταδιακά από ενόικους που διαφέρουν από εκείνους που είχαν φανταστεί οι εμπνευστές του εγχειρήματος. Ελπίδα των σχεδιαστών της ήταν ότι η Moscow City θα γινόταν σύντομα διεθνής

χρηματοοικονομικός κόμβος. Σήμερα, υπό την πίεση των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί από τη Δύση, τα εντυπωσιακά κτήρια φαίνεται ότι προσελκύουν κυρίως το ενδιαφέρον υπουργείων και μεγάλων κρατικών επιχειρήσεων. Στους ενδιαφερόμενους, που έχουν ήδη μετακομίσει στη Moscow City ή σχεδιάζουν να μετακινηθούν εκεί σύντομα, συγκαταλέγονται η πετρελαϊκή Transneft και η μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, Sberbank. Ενδιαφέρον υφίσταται και από πλευράς Κεντρικής Τραπέζης, Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης, Υπουργείου Τηλεπικοινωνιών και Υπουργείου Βιομηχανίας και Εμπορίου. Έτσι, οι διαθέσιμοι χώροι των κτηρίων της City μειώνονται την τελευταία τριετία, αλλά μόνο χάρις στην ισχυροποίηση του «ρωσικού κρατικού καπιταλισμού».

Ο όρος χρησιμοποιείται για να εκφράσει την πραγματικότητα της αύξησης της συμμετοχής του κράτους στην οικονομία από το 35% στο 70% κατά τη δεκαετία 2005-2015. [The Moscow Times, Bloomberg]

Καταναλωτικές συνήθειες

Σύμφωνα με έρευνα της Romir (<http://romir.ru/#>), τον Νοέμβριο τ.έ. ο μέσος καταναλωτής, κάτοικος ρωσικού αστικού κέντρου, δαπάνησε σε κάθε επίσκεψή του σε κατάστημα λιανεμπορίου 543 Ρούβλια (€ 7,8) κατά μέσο όρο. Πρόκειται για αύξηση 2,6% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, που αποδίδεται εν μέρει στην έναρξη των αγορών ενόψει της εορταστικής περιόδου. Στην περίπτωση της Αγίας Πετρούπολης, η μέση απόδειξη αγοράς ανά επίσκεψη σε εμπορικό κατάστημα έχει αξία 698 Ρούβλια (€ 10), ενώ στη Μόσχα έχει αξία 704 Ρούβλια (€ 10,1). Για τις ανάγκες της έρευνας ελήφθησαν υπ' όψιν στοιχεία αφορώντα την καταναλωτική συμπεριφορά 30.000 ατόμων και 11.000 νοικοκυριών σε 180 πόλεις με πληθυσμό άνω των 100.000. [RIA]

Ενέργεια-Περιβάλλον

Ρωσικό LNG

Δημοσιεύματα του ρωσικού Τύπου αναφέρονται στη δυνατότητα του ρωσικού Υδροποιημένου Φυσικού Αερίου (ΥΦΑ / LNG) να παρακάμψει τις κυρώσεις των ΗΠΑ, που έχουν επικεντρωθεί στην παρεμπόδιση της υλοποίησης των έργων

(αγωγών) του Nord Stream 2 και του Turkish Stream και στην αύξηση της παροχής αμερικανικού LNG στην Ευρώπη. Η «παράκαμψη» θεωρείται ότι θα είναι σύντομα εφικτή, χάρις στην ολοκλήρωση του project Yamal LNG (<http://yamallng.ru/en>), ετήσιας δυναμικότητας 16,5 εκ. τόνων. Μέτοχοι της Yamal LNG είναι οι Novatek (50,1%), Total (20%), CNPC (20%) και Silk Road Fund (9,9%). Το προαναφερθέν εργοστάσιο θα είναι το δεύτερο εργοστάσιο υγροποίησης φυσικού αερίου στη Ρωσία, μετά από εκείνο που λειτουργεί στο πλαίσιο του project Sakhalin-2, δυναμικότητας 9,6 εκ. τόνων (www.gazprom.com/about/production/projects/lng/sakhalin2), με προοπτική αύξησης στους 15 εκ. τόνους. Η Gazprom έχει άλλα δύο LNG projects, σε Βαλτική (15 εκ. τόνους) και Βλαδιβοστόκ (1,6 εκ.), ενώ και η Rosneft σκοπεύει να κατασκευάσει εργοστάσιο ΥΦΑ στη ρωσική Άπω Ανατολή (6 εκ. τόνους). Η ρωσική Novatek (www.novatek.ru/en) ανακοίνωσε ότι οι παραδόσεις ΥΦΑ από το εργοστάσιο Yamal LNG θα ξεκινήσουν την 01.04.2018. Το υγροποιημένο αέριο του Yamal είναι πιθανότερο να κατευθυνθεί στις χώρες της Ασίας, που καταναλώνουν σήμερα το 70% των παγκόσμιων ποσοτήτων LNG και των οποίων η κατανάλωση αναμένεται να οκταπλασιαστεί έως το 2030. Πέραν του Yamal LNG, η Novatek σχεδιάζει την εκμετάλλευση του Arctic LNG-2, δυναμικότητας 18 εκ. τόνων. Αναλυτές της αγοράς σημειώνουν ότι η Ρωσία δεν κρίνεται σκόπιμο να βασιστεί μόνο στην κινεζική αγορά για την πώληση του υγροποιημένου φυσικού αερίου της, καθώς η Κίνα έχει ήδη δρομολογήσει την ενίσχυση της διαφοροποίησης των προμηθευτών της, όπως δείχνουν και πρόσφατες αγορές καναδικού ΥΦΑ. Η BP (Statistic Review) εκτιμά ότι η παγκόσμια αγορά φυσικού αερίου ήταν της τάξης του 1 τρισ. κυβικών μέτρων το 2016. Το 30% αντιστοιχούσε στο ΥΦΑ. Μεγαλύτερος εξαγωγέας ΥΦΑ ήταν το Κατάρ (>100 δισ. κυβικά μέτρα). Η ρωσική παραγωγή ΥΦΑ ήταν 14 δισ. κυβικά μέτρα, δηλαδή λιγότερο από 4% της παγκόσμιας. [NG, RG BFM, TASS, Vedomosti]

Εργοστάσιο πυρηνικής ενέργειας Akkuyu

Το ειδησεογραφικό πρακτορείο TASS μετέδωσε ότι στις 10/12 ξεκίνησε η κατασκευή του εργοστασίου πυρηνικής ενέργειας Akkuyu στην Τουρκία. Προς το παρόν, το έργο υλοποιείται στη βάση περιορισμένης άδειας που έλαβε τον Οκτώβριο η ρωσική Rosatom (www.rosatom.ru) για την κατασκευή των λεγόμενων «μη πυρηνικών εγκαταστάσεων», εν αναμονή της χορήγησης της πλήρους άδειας, πιθανώς εντός του α' τριμήνου του 2018.

Εξαγωγές Gazprom στην Ευρώπη

Από την 1^η Ιανουαρίου μέχρι τις αρχές Δεκεμβρίου τ.έ. η Gazprom έχει προμηθεύσει στην Ευρώπη

179,8 δισ. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου, έναντι 179,3 δισ. κυβικών μέτρων στο σύνολο του 2016. Το επόμενο διάστημα θα φανεί αν και (αν ναι) πόσο επηρεάστηκαν οι εξαγωγές του τελευταίου μήνα του τρέχοντος έτους από το ατύχημα στον κόμβο φ.α. του Baumgarten της Αυστρίας (12/12), μέσω του οποίου διοχετεύεται το 1/3 του ρωσικού αερίου που εξάγεται στη δυτική Ευρώπη. [TASS, RIA]

Εργοστάσιο ΥΦΑ Gazprom στο Ιράν

Η Gazprom υπέγραψε μνημόνιο προθέσεων με δύο ιρανικές εταιρείες πετρελαίου για την κατασκευή εργοστασίου Υγροποιημένου Φυσικού Αερίου στο Ιράν. Το εργοστάσιο θα έχει ετήσια δυναμικότητα της τάξης των 10 εκ. τόνων. Το project ξεκίνησε πριν από καιρό και για την ολοκλήρωσή του απαιτούνται \$ 4 δισ.. Η Gazprom έχει συμφωνήσει με το Ιράν όσον αφορά την παραγωγή αερίου στη χώρα και τη διαμετακόμισή του στην Ινδία μέσω Πακιστάν. [Kommersant]

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ
Μάιος - Ιούνιος 2018

 <p>Metalloobrotka 2018 14.05.2018 - 18.05.2018 Equipment, instruments and tools for the metalworking industry www.metobr-expo.ru</p>	 <p>ARCH Moscow 16.05.2018 - 20.05.2018 Construction, Finishing Materials, and Procurement, Architecture and design www.archmoscow.ru</p>
 <p>Beer 2018 22.05.2018 - 24.05.2018 www.soud.ru</p>	 <p>Mir Stekla 2018 28.05.2018 - 31.05.2018 Glass products, manufacturing, processing and finishing technology www.mirstekla-expo.ru</p>
 <p>5pExpo 2018 06.06.2018 - 07.06.2018 Convention and exhibition industry (Business Services: Auditing, Consulting, Banking, Investment, Credit, and Insurance Services) www.5p-expo.com</p>	 <p>Нефть и газ / MIOGE 18.06.2018 - 21.06.2018 International exhibition of oil & gas equipment and technologies www.mioqe.ru</p>
 <p>RosUpack 26.06.2018 - 29.06.2018 Polygraphy, Packaging, Labels. International exhibition for the packaging industry. www.rosupack.com</p>	